

Festivalernas intåg

Korröfestivalen – en bordunstämmas resa genom festivaliseringen

Josefine Ludvigsson

Institutionen för pedagogik
Avd. för musikvetenskap
Växjö universitet
Handledare: Karin Eriksson
C-uppsats
VT 2008

Förord

Jag skulle vilja börja med att tacka min handledare Karin Eriksson för hennes tålamod och engagemang. Hon har utgjort ett enormt stöd under arbetets gång och jag uppskattar verkligen detta. Jag vill även tacka Kajsa Pålsson för god hjälp med korrekturläsning. Dessutom ett varmt tack till Magnus Gustafsson och Marie Länne Persson för att ni har delat med er av kunskap och era erfarenheter. Ert deltagande har varit ovärderligt för detta arbete.

Josefine Ludvigsson

Lund 2008

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Problemdiskussion	4
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Tidigare forskning	6
1.5 Begreppsdiskussion	7
2. Metod och material	9
2.1 Intervjuer	9
2.2 Litteratur	11
2.3 Övriga källor	11
2.4 Utgångspunkter för en organisationsanalytisk diskussion	12
3. Festivaler	13
3.1 Musikfestivaler i Sverige	13
3.2 Från spelmanstävling till folkmusikfestival- en historisk översikt	14
3.3 Att bygga upp en festival- organisation och ledarskap	16
4. Korröfestivalens historia	18
4.1 De första åren	18
4.2 Början på 90-talet	19
4.3 EU-bidrag	21
4.4 2000-talets Korröfestival	21
5. Korröfestivalens utveckling genom åren	23
5.1 Viktiga årtal	23
5.2 Organisationsförändringar	24
5.3 Ekonomi	26
5.4 Publikförändringar	27
5.5 Övriga faktorer	28
6. Slutdiskussion	29
Litteratur och källförteckning	31
Bilaga Intervjumall för Korröfestivalens arrangörer	33

1. Inledning

Varje sommar far tusentals svenskar land och rike runt för att besöka olika folkmusikfestivaler och spelmansstämmor. Festivalerna har under de senaste åren blivit mer och mer omtalade och de har börjat få en allt större plats i media. Sveriges Television har bland annat uppmärksammat festivaler som Falun folkmusikfestival, Urkult och Korröfestivalen¹ i olika tv-program. Bland dessa program kan nämnas tv-program *Musikbussen* som ett par somrar i rad nu åkt omkring i Sverige för att dokumentera olika musikfestivaler inom diverse genrer. Sommaren 2006 gjorde Musikbussen bland annat ett reportage om Korröfestivalen. Även radio och tidningar har följt med i utvecklingen. Bland dessa kan nämnas världsmusiktidningen *Lira* som varje år ger ut en festivalbilaga under våren och dagstidningar som *Dagens Nyheter*. Radiokanaler på bland annat Sveriges Radio har också blivit flitiga med att följa festivalhändelser runt om i Sverige

Att festivalerna har ökat i antal och blivit allt mer populära har gett upphov till att det startats ett antal nya utbildningar som är evenemangs- och arrangörsinriktade under de senaste åren. Växjö universitet startade en av dessa, Kulturredarprogrammet, hösten 2003 som inriktat sig på kulturförmedlingsyrken och som har arbetats fram med hjälp av ett programråd bestående av arbetsgivare från kulturområdet.² I Landskrona har man startat en Kvalificerad Yrkesutbildning som utbildar eventkoordinatorer där målet är att som yrkesverksam kunna genomföra events av olika slag allt ifrån sportevenemang till musikfestivaler.³ Även Kalmar högskola har startat en utbildning i samarbete med Hultsfredsfestivalens ledning under namnet ”Music management”.⁴ Denna utbildning ger en filosofie kandidatexamen inom företagsekonomi med inriktning på musikindustri. Dessa är bara ett par exempel på arrangemangsriktade utbildningar som startats under de senaste åren. Antagligen finns det kopplingar till att ju mer etablerad marknaden för festivaler blir desto mer kompetent personal efterfrågas.

Jag blev själv inkastad i ”folkmusikvärlden” för bara några år sedan och fastnade direkt för folkmusikfestivalerna. Efter att ha besökt en del pop- och rockfestivaler, bland annat Roskildefestivalen, hade jag något att utgå ifrån när jag besökte min första folkmusikfestival.

¹ Originaltitel Korrö Folkmusikfestival. Jag kommer dock i fortsättningen att använda mig av namnet Korröfestivalen, då detta idag är det namn används främst av så väl arrangörer som besökare.

² Hemsida: *Kulturredarprogrammet* (2008-01-06)

³ Hemsida: *Evenkoordinator* (2008-01-06)

⁴ Hemsida: *Music Management* (2008-01-06)

Det första som slog mig var att hierarkin mellan artist och publik inte alls var lika påtaglig på folkmusikfestivalerna som på rockfestivalerna. Alla umgicks med alla och spelade tillsammans oavsett om man var professionell eller amatörmusiker. "Buskspelet" förenade festivalbesökarna på ett sätt som jag tidigare inte uppmärksammat i samma utsträckning på pop- och rockfestivaler. Under buskspelet samlas festivalbesökare för att spela tillsammans och dela med sig av sin låtrepertoar. Man kan ana att folkmusikfestivaler och spelmansstämmor hjälpt till att sprida både nya och gamla låtar och kanske till och med skapa nya stilar inom folkmusikgenren.

1.1 Problemdiskussion

Under 1980-talet startades ett antal folkmusikfestivaler i Sverige. En av dem var Korröfestivalen. Denna festival startade 1985 som en "bordunstämma" vilken utvecklades under 1990-talet till den festival som den är i dag.⁵ Korrö Bordunstämma startades under en väldigt händelserik period inom folkmusiken i Sverige. Intresset för bordunmusik⁶ växte bland folkmusikerna och gav upphov till, förutom Korrö Bordunstämma, en bordunstämma i Nyköping. Den sistnämnda lades emellertid ner i slutet av 1980-talet.⁷ Jag vill undersöka vad som händer i svensk folkmusikhistoria vid den tidpunkt då Korröfestivalen startades. Detta för att ta reda på vilken relation festivalen möjligen har till andra musikhistoriska händelser under den aktuella tidsperioden.

Under åren har en hel del nya folkmusikfestivaler startats men många har även varit tvungna att läggas ner. Ett sådant exempel är Falun folkmusikfestival som inleddes 1986 och som gick från att vara Sveriges största folkmusikfestival till att gå i konkurs 1999. Efter konkursen drevs festivalen som ett bolag på initiativ av Falun kommun, men under 2003 uppstod en avtalstvist som fick stora konsekvenser för bolaget. I augusti 2005 begärdes bolaget Falun Folkmusik Festival AB i konkurs och sedan dess har festivalen inte arrangerats igen.⁸ Korröfestivalen är en av de festivaler som klarat sig under alla dessa år. Arrangörerna verkar ha hittat balansen att utvecklas i samma takt som publiken, vilket har gjort att deras besökare

⁵ Bordunstämma – en spelmansstämma där bordunmusiken står i centrum (Intervju med Magnus Gustafsson 28 november 2006)

⁶ Bordun -"en mångtydig term som i sin grundbetydelse betecknar långa, utdragna hålltoner, vanligen med en och samma tonhöjd och i ett förhållandevis lågt register. Tillsammans med solosång, unison sång eller melodispel på något instrument bildar borduner en enkel form av flerstämmighet." Skog och Dahlstedt 1975:553

⁷ Intervju med Marie Länne Persson 28 juni 2007

⁸ Hemsida: *Falun Folkmusik Festival* (2008-01-06)

stannat kvar men samtidigt har nya besökare lockats dit. Jag vill utifrån detta föra en diskussion kring hur publiken har förändrats genom åren.

Under Korröfestivalens livstid har arrangörgruppen förändrats en del. Ett par, för arrangemanget, viktiga personer har valt att gå vidare och lämnat festivalen men det har också tillkommit ett antal nya arrangörer med åren. Organisationen har utvecklats i takt med att evenemanget växt och ser i dag något annorlunda ut än vad den gjorde under festivalens första år. Jag vill undersöka ifall det funnits några speciella tidpunkter under Korröfestivalens livstid som kan ha haft särskild stor betydelse för arrangörsgruppens konstellation vad gäller utveckling och förändring. Utöver detta vill jag även studera arrangemangets ekonomi för att uttyda hur denna förändrats genom åren och vad detta kan ha haft för konsekvenser för arrangemanget.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är alltså att få en bild över hur Korröfestivalen växt fram från att vara en liten bordunstämma i mitten på 1980-talet till att under 1990-talet utvecklas till en mycket välbesökt festival. Jag avser även att studera arrangemangets utveckling i förhållande till arrangörsgruppens sammansättning, som förändrats en del under årens lopp. Även publikförändringar kommer att få utrymme i texten och kommer att behandlas i relation till folkmusikhistoria och festivalhistorik. Med dessa utgångspunkter kommer jag i min uppsats försöka besvara följande frågeställningar:

- * Vilka faktorer har påverkat Korröfestivalens utveckling och förändring?
- * Går det att uttyda några speciella företeelser som kan ha bidragit till Korröfestivalens publika framgång?

Denna uppsats kommer alltså att behandla uppbyggnaden av Korröfestivalen genom att undersöka hur organisationen fungerat och utvecklats med åren. Diskussioner kommer även att föras om det funnits andra faktorer som haft någon direkt påverkan på festivalen.

1.3 Avgränsningar

Jag kommer i mitt arbete att begränsa mig till ovanstående faktorer för att utröna vilka förhållanden som kan ha påverkat Korröfestivalens framgång. Därmed kommer jag inte att fokusera på medias roll för festivalens framgång, däremot kommer jag nämna det vid ett par

tillfällen. Kultursociologiska perspektiv kommer inte heller att få något utrymme i denna text då detta faller utanför ramen för mina undersökningar.

1.4 Tidigare forskning

Musikfestivaler blev inte uppmärksammade inom forskningen förrän i slutet av 1900-talet. Den festivalforskning som finns tillgänglig i dag består till stor del av studier utifrån en företagsekonomisk synvinkel. Dessa behandlar bland annat vilka ekonomiska konsekvenser en festival kan bidra med för en stad. Andra ämnesområden som bedrivit forskning om festivaler är kulturgeografi och turistvetenskap som har forskat på festivalers betydelse för turism.⁹ En av de svenska forskare som valt att inrikta sitt arbete på just musikfestivaler är etnologen Jonas Bjälesjö. Han har bland annat skrivit en text om Hultsfredsfestivalen som ingår i boken *Kulturell Ekonomi: Skapandet av värden platser och identiteter i upplevelsesamhället*. Här diskuterar Bjälesjö sambandet mellan festivaler, ungdomskultur och musiktrender och hur detta påverkar festivalutbudet i Sverige under de senaste åren.¹⁰ Inom musikvetenskapen har man däremot inte hunnit lika långt inom festivalforskningen. En av de få böcker som beskriver festivalernas framväxt är Lundberg, Malm och Ronströms *Musik, medier, mångkultur* som diskuterar vad festivalerna betytt för det svenska musikklimatet. Författarna diskuterar festivalernas inverkan och påverkan vad gäller spridningen av musik och även utvecklingen av det sceniska framförandet. De redogör hur festivalerna gjort det möjligt för artister att hitta en väldigt bred publik och nå människor som de vanligtvis inte skulle nå genom enstaka konserter. På samma sätt ger festivalerna en möjlighet för publiken att upptäcka ny musik och nya artister. Författarna förklarar också hur scenframträdanden förändrats som en följd av festivaliseringen. De beskriver hur framträdandena blivit mer spektakulära och mer genomarbetade för att locka publik och för att lyckas stå ut ibland mängden.¹¹ *Musik, medier, mångkultur* har legat till grund för mitt kapitel inom festivalhistorik för att få en bra bild över hur festivalerna förändrats och utvecklats under de senaste åren.

Om just folkmusikfestivaler i Sverige har det skrivits ett par rapporter och uppsatser. Bland dessa kan nämnas *Festivalpublik och samhällsekonomi: en studie av Falun Folk music Festival* skriven av Gunnar Ternhag och Magnus Bohlin. Denna rapport diskuterar som titeln

⁹ Eriksson 2005:6

¹⁰ Bjälesjö 2007:281-304

¹¹ Lundberg, Malm, Ronström 2000:336f

antyder vilka samhällsekonomiska konsekvenser en festival kan medföra för en stad.¹² Dock har jag hittills inte hittat någon vetenskaplig text om just Korröfestivalen utöver ett kapitel ur en magisteruppsats inom biblioteks- och informationsvetenskap skriven av Anna Linge. Denna uppsats handlar om Smålands musikarkiv (SMA) och Korröfestivalen behandlas här som en del av SMA: s uppdrag.¹³ Linge har i sitt kapitel om Korröfestivalen gjort en observation under 2002 års festival där hon beskriver olika intryck som hon fick under sin vistelse.

1.5 Begreppsdiskussion

Ordet festival beskrivs i *Nationalencyklopedins* Internetupplaga som ett ”större arrangemang kring ett visst tema som gärna är regelbundet återkommande”.¹⁴ Denna beskrivning är dock väldigt bred och ger inte någon vidare klarhet i vad en festival som arrangemang egentligen innebär. I boken *Musik, medier, mångkultur* ges en mer detaljerad bild av festivaler.¹⁵ Här använder sig författarna av tre underkategorier för att strukturera upp festivaler av olika slag. Dessa är enaktsfestivaler, fleraktsfestivaler och karnevaler.¹⁶ Enaktsfestivaler är vanliga inom konstmusik då man gärna sprider ut musikevenemangen över till exempel en vecka. Under denna sortens festival pågår oftast endast en föreställning i taget och till skillnad från de övriga festivalformerna är scenerna ofta utspridda över en större yta t.ex. i olika stadsdelar. Pop- och rockfestivaler liknande Roskilde- och Hultsfredsfestivalen går ofta efter modellen fleraktsfestival. Det som utmärker en sådan festival är att den ofta har flertalet scener samlade inom en begränsad yta med flera konserter/föreställningar som pågår samtidigt. De flesta av dagens folkmusikfestivaler bygger på denna princip. Den sista av de tre termerna är karnevalen. Det som utmärker denna sortens festival är att föreställningarna ofta utspelar sig på gator och torg och att gränserna mellan publik och aktör många gånger näst intill suddas ut.¹⁷

I *Sohlmans musiklexikon* anses festivaler gå inom ramen för musikfester. Spelmansstämmorna beskrivs som hembygdsfester med officiella scenframträdanden där det även som regel förekommer inofficiellt buskspel då besökare formar egna tillfälligt sammansatta spelgrupper

¹² Ternhag, Bohlin 1990

¹³ Linge 2003

¹⁴ Hemsida: *Nationalencyklopedins Internetupplaga: sökord festival* (2008-01-06)

¹⁵ Lundberg, Malm, Ronström 2000:336

¹⁶ Eriksson 2005:8 begrepp formulerade utifrån Lundberg, Malm, Ronströms diskussion 2000:336

¹⁷ Lundberg, Malm, Ronström 2000:336

som spelar utanför scen. Vidare påpekas hur en del av spelmansstämmorna med tiden sakta börjar få mer utav en festivalprägel med Woodstockfestivalen som förebild.¹⁸

Jag tycker att *Sohlmans musiklexikon* ger en bra översiktlig bakgrund till festivaler med tanke på att texten skrevs 1977. Däremot har jag i denna uppsats haft mest användning av Lundberg, Malm och Ronströms definition av festivalbegreppet. Detta beror förmodligen på att deras texter är relativt nyskrivna och mer aktuella än Ternhags text från 1977. Dessutom har författarna till skillnad från Ternhag haft möjlighet att följa och reflektera över festivalbegreppet under tiden som festivalväsendet utvecklats och fått den etablerade position som det har idag.

¹⁸ Ternhag 1977:628

2. Metod och material

Denna uppsats kommer främst att byggas upp utav intervjuer för att besvara mina frågeställningar. Dessa intervjuer består av samtal med ett par av de arrangörer som varit med och startat och byggt upp Korröfestivalen. Mina informanter har varit med både under de allra första åren då arrangemanget gick under namnet Korrö Bordunstämma och efter det att arrangemanget bytte namn till Korröfestivalen. Den information som samlats in kommer senare att ligga till grund för min analys. Jag kommer även att använda den för att få en överblick över Korröfestivalens historia rent allmänt.

Förutom intervjuer kommer även facklitteratur kring folkmusik, festivaler och evenemangsföretagande användas som referensmaterial. Detta för att ge en bredare bild över festivalernas och folkmusikens utveckling i Sverige men även för att belysa yttre faktorer som kan ha påverkat festivalens innehåll.

2.1 Intervjuer

Större delen av denna uppsats bygger på intervjuer med Korröfestivalens arrangörer då det inte finns något större utbud av texter som behandlar detta arrangemang. Efter diskussioner med Magnus Gustafsson, musikarkivarie på Smålands musikarkiv, som varit med och startat Korröfestivalen fick jag tips på personer som varit med och jobbat fram festivalen under åren. Utav dessa valde jag ut två stycken som senare kontaktades för intervjuer. Dessa personer var Magnus Gustafsson själv, och Marie Länne Persson. Gustafsson och Länne Persson var intressanta då de båda funnits med sedan arrangemangets start och är dessutom fortfarande involverade. En annan avgörande faktor till att dessa personer valdes ut var att de kompletterade varandra bra vad gäller arbetsuppgifter och positioner i festivalens organisation. Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon för att det skulle bli lättare att ta del av det som sades under intervjun när jag sedan skulle använda materialet.

Jag har använt mig av Annika Lantz definitioner och tillvägagångssätt från boken *Intervjumethodik* när jag arbetat med mina intervjuer.¹⁹ Här valde jag att använda mig av öppna riktade intervjuer då detta passade sig bäst i sammanhanget och utifrån detta arbetades det senare fram en kvalitativ analys.²⁰

¹⁹ Lantz 2007

Intervjumallen delades upp i fem olika frågeområden. Den första delen gav information om informanterna. Den andra delen var mer riktad mot Korröfestivalens historia rent allmänt men även lite om informanternas relation till arrangemanget från starten till i dag. Den tredje delen tog upp evenemangets relation till andra festivaler i Sverige och vad dessa har betytt för festivalens framgångar och motgångar. Den fjärde delen benade upp organisationen från de första åren till i dag och även en del om vad media och marknadsföring haft för funktion under festivalens levnadsår. Den sista och avslutande delen behandlade frågor om programmet och hur det har förändrats med tiden och avslutades med en fråga om Korröfestivalens roll i svenskt musikliv och i regionens musikliv. Efter intervjuerna transkriberades informationen för att det lättare skulle gå att få en överblick över det insamlade materialet. Under transkriberingen valde jag att ta bort en del talspråk för att få texten att flyta bättre. Dessa ändringar har dock inte påverkat innehållet av den information som mina informanter gett mig. Inspelningarna liksom namngivning av nyckelpersoner har skett med godkännande från informanterna.

Den första personen som intervjuades var Magnus Gustafsson. Han var med och startade musikgruppen Sågskära 1981 som ett par år senare anordnade det som senare skulle komma att bli den första Korröfestivalen.²¹ Jag valde att intervjuja Magnus Gustafsson då han varit med och sett festivalen växa fram från starten. Sedan början på 1990-talet har han även fungerat som festivalgeneral för Korröfestivalen, vilket innebär att han har det övergripande ansvaret över festivalen.

Marie Länne Persson var den andra som blev intervjuad. Hon är frilansande musiker som liksom Gustafsson varit aktiv i Sågskära sedan starten 1981. Marie var en intressant person att intervjuja då hon varit med och arbetat med festivalen sedan starten 1985 och är dessutom fortfarande involverad i festivalen framförallt under festivaldagarna.

Intervjumallen för dessa två intervjuer fungerade bra även om Gustafsson och Länne Persson haft olika positioner i arbetet med festivalen. Informanternas utläggningar kompletterade varandra väldigt bra och gav en bra och bred inblick i hur Korröfestivalen växt fram under åren. Utifrån mina frågor fick jag stor inblick i Korröfestivalens historia och organisationens

²⁰ Lantz 2007:30-33

²¹ Hemsida: *Sågskära* (2008-01-06)

utveckling. Jag fick även inblick i vilka tidpunkter som betytt mycket för Korröfestivalens framtid.

2.2 Litteratur

Denna uppsats grundar sig förutom på intervjuer även på en del musikvetenskaplig litteratur för att beskriva och understödja viktiga händelser i musikhistorien som kan ha påverkat Korröfestivalens utveckling. Information om detta har jag främst hämtat från Gunnar Ternhag och Dan Lundbergs *Folkmusik i Sverige* som ger en bra bild över hur folkmusiken utvecklats i Sverige under 1900-talet.²² Jag kommer främst att använda mig av de kapitel i boken som behandlar 1980-talet för att få kunskap om hur folkmusiken förändrades under detta decennium och vilken betydelse denna utveckling har haft för folkmusikfestivalerna. För att komplettera denna information har jag tagit hjälp av Märta Ramstens avhandling *Återklang* som givit mig bra information om folkmusikevenemang tidigare än 1980. Denna information har jag använt mig av i kapitel fyra om festivalhistoria.²³

En annan bok jag kommer att använda mig av är Dan Lundberg, Krister Malm och Ove Ronströms *Musik medier mångkultur: Förändringar i svenska musiklandskap*.²⁴ Denna bok behandlar bland annat hur nya arenor och media har påverkat musiklivet i Sverige under de senaste två decennierna. Jag kommer framför allt att använda mig av denna litteratur i mitt bakgrundskapitel om festivaler som fenomen och i avsnittet om folkmusikens framväxt under 1980-talet.

2.3 Övriga källor

Under åren som gått har Gustafsson utformat ett dokument där han skrivit ner stödord från varje festival och dessutom listat de flesta av de musiker som varit med och spelat på festivalen.²⁵ Dessa stödord och program har jag använt mig av i kapitlet fyra om Korröfestivalens historik för att komplettera den information jag fått via intervjuerna. Dessutom har jag tagit del av affischer från 1985 till i dag 2007. Dessa har gett en bra överblick över hur festivalen förändrats och har även gett bra exempel på viktiga händelser och nyheter för de olika åren. Denna information har även använts som komplement till intervjuerna i kapitel fyra.

²² Lundberg, Ternhag 2005

²³ Ramsten 1992

²⁴ Lundberg, Malm, Ronström 2000

²⁵ Gustafsson 1992-2005

2.4 Utgångspunkter för en organisationsanalytisk diskussion

Anders Edström, Åke Beckérus och Bengt-Erik Larssons har skrivit boken *Evenemangsföretagande* som jag vill använda för att underbygga vissa resonemang angående företagsekonomiska konsekvenser hos en festival.²⁶ Denna litteratur kommer främst behandlas i avsnittet ”Festivaler” för att senare ge en grund till diskussioner kring organisationsrelaterade frågor som varit viktiga för Korröfestivalen. Till det sistnämnda avsnittet kommer jag att använda mig av följande punkter som utgångspunkt för mina diskussioner:

- Att leda och organisera festivaler innebär att engagera, motivera och samordna ett stort nätverk av olika intressenter och aktörer. Det kräver ett ledarskap och ett organisatoriskt tänkande som förmår engagera en stor mångfald av medarbetare och institutionella aktörer kring festivalidén.
- Festivaler drivs i konkurrens med andra arrangemang som söker attrahera publikens uppmärksamhet och deltagande. Det innebär att en festivals utbud av upplevelser måste balansera mellan kraven på både tradition och förnyelse om festivalen skall kunna behålla sin attraktionskraft hos publiken.
- Festivalen måste också drivas på ett ekonomiskt rimligt sätt vilket kräver både kompetens och förmåga att väga ekonomiska hänsyn mot de värderingar som festivalen står för. Denna balans mellan idealitet och ekonomisk rationalitet återspeglas i de organisatoriska lösningar som festivalerna utformar.²⁷

²⁶ Edström, Beckérus, Larsson 2003

²⁷ Edström, Beckerus, Larsson 2003:149

3. Festivaler

Under denna rubrik kommer jag att ge en bakgrund över hur folkmusikfestivalerna har växt fram i Sverige och vad för musikhistoriska händelser som tydligt har avspeglat sig i festivalernas innehåll och profilering. Kapitlet behandlar även musikfestivaler i allmänhet och deras position i svenskt musikliv under 1900-talets andra hälft..

3.1 Musikfestivaler i Sverige

Tidigare var musikfestivaler i Sverige ”främst ägnade åt att föra ut konstmusik till nya publikgrupper”.²⁸ Men i slutet av 1900-talet vidgades festivalutbudet i Sverige inom diverse genrer. De två sista decennierna under 1900-talet fick en stor betydelse för musiklivet i Sverige. Under dessa år utökades inte bara antalet festivaler utan innehållet hos de redan etablerade arrangemangen förändrades och profilerades. Företag fick upp ögonen för festivalerna och insåg vilka möjligheter de gav i att nå ut till ett stort antal människor under kort tid.²⁹ Festivalerna utvecklades till stora forum för att presentera nya företagsidéer och för att marknadsföra nya varor till den breda festivalpubliken men även till andra intressenter inom näringslivet. Ett bra exempel på en festival som använt sig mycket av sådana forum är Hultsfredsfestivalen. Här samlas musik eller musikrelaterat branschfolk på backstageområdet för att marknadsföra sina idéer. Hultsfredsfestivalen har blivit ett viktigt forum för dessa företag att skapa nya kontaktnät och hålla liv i gamla. Arrangemanget ger även bra förutsättningar för att träffa likasinnade och diskutera musikbranschen. Detta har gett upphov till att en del företag valt att lägga sina årliga konferenser just i anknytning till festivalen.³⁰ Hultsfredsfestivalen har även gett upphov till en högskoleutbildning inom musikmanagement som tillhör Kalmar Högskola men är förlagd till Hultsfred.

Den stora framgång som festivalerna fick under 1900-talets slut kan sammanfattas som ”festivalisering”. Denna förändring påverkade bland annat scenframträdandena som i samband med festivaliseringen anpassade sig efter festivalernas struktur. Detta blev ett slags frivilligt tvång att som artist lyckas få publikens uppmärksamhet då festivaler, till skillnad från traditionella konserter, lockar publiken med många olika evenemang samtidigt. För

²⁸ Lundberg, Malm, Ronström 2000:336

²⁹ A.a.336ff

³⁰ Edström, Beckérus, Larsson 2003:50

folkmusiken har detta inneburit att genren utvecklats mot att bli allt mer utåtriktad och mer publikvänlig än vad den tidigare varit.³¹

3.2 Från spelmanstävling till folkmusikfestival, en historisk översikt

När folkmusikforskare nämner 1900-talets spelmansstämmor dyker oftast en speciell person upp nämligen konstnären Anders Zorn. Zorn initierade den första spelmanstävlingen här i Sverige 1906 tillsammans med bland annat folkmusikupptecknaren Nils Andersson. Detta kom att betyda otroligt mycket för den framtida folkmusikrörelsen. Tävlingarna skapade nytt intresse för folkmusiken och gav spelmän från hela Sverige en ny mötesplats för att utöva, sprida men framförallt att utveckla spelmansmusiken. Spelmanstävlingarna övergick snart till spelmansstämmor där tävlingarna inte längre fick lika stor roll.³² Istället blev sammankomsterna främst ett forum ”för att presentera och främja bygdekulturen”.³³ För folkmusiken innebar spelmansstämmorna en stor omställning. Från att ha varit musik som oftast spelades i mindre sammanhang gav spelmansstämmorna folkmusiken en ny arena.³⁴

Märta Ramsten skriver i sin avhandling *Återklang* om hur härदार som uppstod under andra halvan av 1960-talet kom att stå för en ny era inom den svenska folkmusiken. Med härदार syftar hon på orter och evenemang ”där folkmusikmöten uppstår och blir nyskapande och [...] samtidigt [...] drar med sig fler intresserade”.³⁵ Hon tar bland annat upp Stockholm med Gärdesfesten som arrangerades första gången 1970. Hon nämner även Bingsjöstämman, Ransäterstämman och Delsbostämman som under denna tid blev mer populära än någonsin tidigare. Dessutom sjönk åldern på besökarna från att under 60-talet ha varit mestadels män över 55 till slutet på 1970-talet då de flesta besökarna var under 40 år.³⁶

Under 1980-talet började folkmusiken etablera sig allt mer som populärmusik. Bordunrocken fann sin plats hos lyssnarna bland annat genom Hedningarna och senare hos Garmarna.³⁷ Bordunrocken började använda sig av annorlunda sättningar och kombinerade instrumenten på ett sätt som tidigare aldrig gjorts. Musiken baserades på melodi, bordun och rytm och man

³¹ Lundberg, Malm, Ronström 2000:337

³² Ternhag 1977:628

³³ Eriksson 2004:75

³⁴ A.a. 64

³⁵ Ramsten 1992:106

³⁶ Lundberg, Ternhag 2005:91

³⁷ Lundberg, Malm, Ronström 2000:151ff

blandade gamla folkliga instrument med nyare el-förstärkta instrument.³⁸ Folkmusikerna började leta efter ny musik bortom den traditionella spelmannsmusiken för att hitta en ny mer spännande repertoar. Bordunentusiasterna hämtade inspiration från andra delar av världen både i användandet av instrument och i klangbildningen. De började även leta sig bakåt i tiden för att upptäcka och utforska tidig musik som man hämtade inspiration från. Runt om i Sverige startades det bordunstämmor och säckpipefestivaler som ett bevis på det nyfunna intresset.³⁹ Ofta arrangerades dessa av instrumentalisterna själva med syfte att bygga äldre instrument, lyssna och spela bordunmusik. Men under slutet av 1980-talet ställdes många folkmusiker inför ett viktigt vägval. Bordunmusiken som nu etablerat sig delades upp i två delgenrer där den ena gruppen musiker valde att stanna och utforska de äldre musikstilarna och försökte hitta det autentiska i musiken. Den andra halvan valde istället att utveckla musiken och anpassa den till sina egna behov och tog inspiration från andra musikstilar som var aktuella under tiden.⁴⁰ Ett exempel på en grupp som valde den nyskapande riktningen är de ovan nämnda Hedningarna.

I samband med folkmusikvågen på 1970-talet startades ett antal festivaler med inriktning på folkmusik. Bland dessa kan nämnas Musik vid Siljan. Men det var inte förrän på 1980-talet som folkmusikfestivalerna expanderade och uppmärksammades bland annat i samband med uppstarten av Falun Folkmusikfestival 1986.⁴¹ Många av de folkmusikfestivaler som startats följer strukturen fleraktsfestival det vill säga den form som de flesta pop- och rockfestivaler har i dag.

Till skillnad från spelmansstämmorna är festivalerna i större utsträckning fokuserade på officiella scenframträdanden av professionella musiker och det avslutande allspelet som har en framstående roll på spelmansstämmorna brukar vara uteslutet. Däremot har många av folkmusikfestivalerna kvar buskspelet. I *Sohlmans musiklexikon* beskrivs det hur många festivaler tog efter Woodstockfestivalens upplägg och de ger exempel på spelmansstämmor som börjar använda sig av denna modell. Bland dessa nämns bland annat Bingsjöstämman och Ransäterstämman.⁴²

³⁸ Lundberg, Ternhag 2005:182

³⁹ A.a. 184.

⁴⁰ Intervju med Magnus Gustafsson 28 november 2006

⁴¹ Hemsida: *Falun Folkmusikfestival* (2008-01-06)

⁴² Ternhag 1977:628

3.3 Att bygga upp en festival – organisation och ledarskap

Festivaler drivs på många olika sätt. Men de vanligaste sätten är genom aktiebolag eller som ideell förening. De festivaler som drivs som aktiebolag ger oftast inte ägarna några vinster utan eventuella vinster går tillbaka till festivalkassan och används efterkommande år.⁴³ Ideella föreningar har inget vinstintresse utan har endast som mål att gå jämnt ut ekonomiskt.

I festivalorganisationen brukar det finnas ett kansli som jobbar övergripande med festivalen och som brukar ha det största ansvaret för arrangemanget. Dessa kanslin ser väldigt olika ut beroende på företagsform och vilken ekonomi arrangemanget har. Men hos de allra flesta organisationer brukar kansliet bestå av någon form av festivalgeneral och någon som har ansvar för programverksamheten.⁴⁴ Om någon i festivalorganisationen får betalt för sitt arbete med festivalen är det oftast de som sitter i kansliet. Annars brukar oftast den största delen av personalen innan och under evenemanget bestå utav ideella insatser. Denna personalstyrka brukar bestå av både privatpersoner och föreningar. Ett exempel på detta är Hultsfredsfestivalen som engagerar ett antal av Hultsfreds ideella föreningar varje år under festivalen där alla får olika ansvarsområden att ta hand om. Som tack för att de hjälper till får de 5 procent av biljettintäkterna vilka brukar gå upp emot 500 000 kronor. Detta har resulterat i att festivalen bidrar med mer pengar till föreningarna än vad kommunen gör.⁴⁵ De övriga ideella insatserna består av privatpersoner som i gengäld får fri entré till festivalen.

Att ha rollen som entreprenör i en festivalorganisation skiljer sig mycket från att ha en tjänst på ett vanligt företag. Som entreprenör för en festival är lokalanknytningen och att tillgodose de lokala intressena över lag de viktigaste ståndpunkterna i ledarskapet. Detta då de flesta festivaler är beroende av att det lokala samhället stödjer arrangemanget på olika sätt.⁴⁶ Bildningsförbunden är en av de aktörer som haft stor roll på festivalmarknaden. Med sitt mål att främja regionallt kulturliv har de hjälpt många arrangörer med bland annat ekonomiska bidrag. Ett annat exempel på entreprenörer är de aktiva konstnärerna och musikerna som skapar forum med mål att främja sitt eget konstnärskap.⁴⁷

⁴³ Edström, Beckérus, Larsson 2003:150

⁴⁴ A.a. 152

⁴⁵ A.a. 56

⁴⁶ A.a. 142f

⁴⁷ A.a. 142

Vare sig en festival drivs som ideell förening, aktiebolag eller någon annan organisationsform skulle i stort sett ingen festival klara sig utan de ideella insatserna. Detta är något som gör festivalerna speciella på marknaden. Det finns inte många branscher som har möjlighet att få ihop så mycket ideellt arbetande folk som just festivalerna. En anledning till detta kan vara som Edström, Beckerus, Larsson förklarar det: ”erkänslan från den gemenskap som festivaler bygger på ger tillfredställelse”.⁴⁸ Det vill säga att istället för ekonomisk ersättning får man möjlighet att skaffa sig erfarenheter och bli en del i ett socialt nätverk.

⁴⁸ Edström, Beckerus, Larsson 2003:143

4. Korröfestivalens historia

Under sina 20 levnadsår har Korröfestivalen växt sig allt starkare på festivalmarknaden. Arrangemanget har förändrats och utvecklats i takt med att besökarantalet ökat men festivalen har samtidigt lyckats behålla sin gemytliga stämning. Detta kapitel redogör för Korröfestivalens historia. Kapitlet kommer bland annat att ta upp organisationens förändring under de år som gått och även hur ekonomin har förändrats till följd av större budget och förändringar i organisationen. Dessutom nämns publikens påverkan på festivalen och dess utveckling. Detta avsnitt baserar sig främst på information utifrån två intervjuer med ett Magnus Gustafsson och Marie Länne person som båda arbetat med Korröfestivalen sedan den startades.

4.1 De första åren

År 1981 bestämde sig Växjö kommun för att sammanföra tre oberoende musiker till ett skolprojekt som skulle handla om folklig musik. De musiker som valdes ut var Magnus Gustafsson, Gunilla Lundh Tobiasson och Marie Länne Persson. Efter att projektet var slut bestämde sig trion att fortsätta spela och tillsammans med bandmedlemmar från Gustafssons tidigare band och Toste Länne skapade de Sågskära. Ett år senare fick Sågskära ett tillskott i gruppen i form av Eric Hector och det var i och med detta som Korröfestivalens historia började ta fart. Eric Hector började i Sågskära som nyckelharppspelare med ett brinnande intresse för bordunmusik som i början av 80-talet blev allt mer populärt. Hector kom med en idé till resten av bandet att samla bordunentusiaster under ett par sommandagar i Småland för att spela och bygga instrument och sista helgen i juli 1985 gick den första Korrö Bordunstämman av stapeln.⁴⁹

Första bordunstämman var alltså ett forum för bordunintresserade där man visade upp sina hembyggda instrument och delade med sig av sitt låtmaterial. Första arrangemanget fick väldigt god kritik och man bestämde sig för att arrangera en stämman även året därpå. Dock var man ändå väldigt osäker på om konceptet skulle hålla då det anordnades en bordunstämman i Nyköping samma år som Korrö drog igång, Gustafsson berättar:

Då var vi ju väldigt osäkra om det över huvud taget var någon idé att vi drev det här vidare när det ändå fanns en [bordunstämman *min anm.*] i Mellansverige som ändå var en naturligare geografisk [plats *min*

⁴⁹ Hemsida: *Sågskära* (2006-01-06)

anm.] alltså det fanns ju väldigt mycket mer underlag med folk som höll på med det. Det var ju väldigt mycket ett storstadsfenomen också det här med de äldre instrumenten och med närheten till Stockholm.

Men två år efter starten lade bordunstämman i Sörmland ner medan Korrö Bordunstämma fortsatte att utvecklas. Hector gav förslag på att göra ett par offentliga konserter när man under bordunstämman ändå hade samlat så många skickliga musiker på ett och samma ställe. Dessa konserter bidrog till utvecklingen att bli ett allt mer ett publikt arrangemang.

Redan de första åren tillkom det medarrangörer i form av Frikyrkliga Studieförbundet som var det studieförbund som arrangerade mycket folkmusikrelaterade kurser. De hade bland annat många kurser i instrumentbygge och blev därför en självklar samarbetspartner för stämman. I samband med att Gustafsson fick jobbet som producent på Musik i Kronoberg i slutet av 80-talet blev även länsmusiken en viktig samarbetspartner från 1989. De är i dag den största samarbetspartnern för festivalen.

Under 80-talet var det Hector som höll i de flesta trådarna och det var även han som hade det övergripande ansvaret för evenemanget. Ekonomin bestod inte av några större summor vid tidpunkten. Korrö loge fick arrangörerna möjlighet till att låna från Korröstiftelsen⁵⁰ och musikerna som besökte festivalen hystes in hos olika Sågskäramedlemmar. De pengar som de fick in i form av sponsorpengar gick till artisternas arvoden. Det skall även nämnas att det vid denna tidpunkt inte fanns något inträde till bordunstämman då detta inte var tillåtet enligt Korröstiftelsens stadgar.

4.2 Början på 90-talet

90-talet skulle komma att innebära en rad förändringar för Korrö Bordunstämma. Det hela började med att Hector som varit den som fungerat som festivalgeneral från starten bestämde sig för att sluta i Sågskära och flytta upp till Stockholm och därmed även släppa festivalen. Detta gjorde att Gustafsson fick ta över rollen som festivalgeneral. Vid samma tidpunkt gav Musik i Kronoberg Gustafsson utrymme i sin tjänst som producent att arbeta med festivalen vilket innebar att han kunde arbeta med arrangemanget på ett helt annat sätt än tidigare.

Arrangemanget stod inför en ny era och bordunrörelsen som etablerat sig var nu på väg mot en förändring då genren sakta började delas i två delar varav en grupp musiker stannade kvar och sökte efter det ursprungliga sättet att spela den äldre musiken på och en grupp som istället

⁵⁰ Stiftelse som förvaltar Korrö hantverkarby.

valde att modernisera musiken och utveckla nya spelstilar fast med de instrument som de upptäckte under 80-talet. Även Sågskära diskuterade huruvida de skulle utvecklas både som grupp och vad gällde bordunstämmen, om de skulle följa med i utvecklingen mot en ny moderniserad stil eller om man skulle fortsätta anordna en renodlad bordunstämma. De valde till slut att utveckla arrangemanget genom en utökad ungdomsprofil och satsade på nya grupper och stilar:

Instrumenten blev ju naturliga delar av instrumentariet i olika folkmusikgrupper och då fick man välja sida antingen så skulle det vara en lite mera kulturhistorisk festival där man enbart ägnade sig åt musealt bevarande [...] eller så följde man bara med utvecklingen och det här att de instrumenten hade sin tid när de behövde sin egen stämma och sin egen utveckling och [...] nu är de en naturlig del av instrumentariet i olika grupper. Det finns ingen anledning till att hålla kvar vid ett slags musealt [bevarande, *min anm.*] och jag tror, hade vi gjort det så hade det smalnat och blivit nånting kanske men inte alls [vad, *min anm.*] det är i dag.

Arrangemanget började mellan 1991 och 1997 sakta gå över från bordunstämma till folkmusikfestival, vilket tydligt går att se på affischerna från dessa år.⁵¹ Namnbytet innebar även nya satsningar på annan musik än bara bordunmusik och det var här den nuvarande profilen på nordisk folkmusik började ta form. Även inslagen av en ungdomsprofil började växa fram under dessa år då man startade ungdomsläget för unga folkmusiker. Detta lades dock ner efter ett par år på grund av för få anmälningar. Men festivalen fortsatte trots detta att locka unga människor till själva festivaldagarna.

Även medarrangörerna och samarbetspartnerna förändrades i början på 90-talet. Frikyrkliga Studieförbundet var inte lika viktiga som tidigare då bordunmusiken gått vidare i sin utveckling och behovet av instrumentkurser inte längre var lika aktuellt. Istället för dem gick Vuxenskolan i Tingsryd in som sponsor och även Sågverket i Linneryd (JGA) och Sparbanken i Älmeboda.

4.3 EU-bidrag

Efter Sveriges inträde i EU 1994 hände något som skulle komma att förändra Korröfestivalen drastiskt. Under ett möte med landstinget och Musik i Kronoberg fick Gustafsson information om ett nytt EU-projekt med inriktning på regional utveckling. Gustafsson bestämde sig för att skicka in en ansökan för Korröfestivalens räkning vilket resulterade i ett fyraårigt bidrag för

arrangemanget från 1996 och framåt. Korröfestivalen blev därmed den första musikfestivalen i Sverige som fick hjälp av EU-bidrag. EU-bidraget möjliggjorde stora förändringar för Korröfestivalen. Arrangörerna fick nu större ekonomiskt utrymme för att ta in större men även fler artister. Detta krävde fler scener och bättre publikutrymme framför scenerna och 1997 utökade man festivalen med en ny scen och även en extra festivaldag. Denna utveckling går bland annat att följa genom de olika affischerna där arrangörerna marknadsför nyheter för varje år i form av nya scener större artistnamn med mera.⁵²

Ett av kraven för att Korröfestivalen skulle få EU-bidrag var att de var tvungna att ta inträde till festivalen. Detta var något som diskuterats redan innan men som tidigare nämnts Korröstiftelsen satt sig emot. Stiftelsen hade en policy om att marken kring Korrö skulle vara öppen för alla. Men arrangörerna lyckades efter många diskussioner få ett tillstånd för att ta inträde på Korröstiftelsens mark i samband med att stiftelsen bytte ordförande. Detta med motivationen att den nya ordföranden ville uppmuntra utvecklingsprojekt i Tingsryds kommun och såg Korröfestivalen som en möjlighet att dra turister till kommunen.

Efter fyra år med EU-bidrag hade festivalen lyckats bygga upp ett rykte om sig och få en allt större publik. Med detta som grund hade arrangörerna stora fördelar när de skulle arrangera sin första festival utan EU-bidrag.

4.4 2000-talets Korröfestival

Med hjälp av 90-talets framgångar flöt början på 2000-talet på och festivalen har under dessa år utvecklats ännu mer. Ungdomsläget startades på nytt och denna gång gick det bättre. Ungdomsläget är fortfarande en aktiv del av festivalen och har lockat många unga folkmusiker. Lägerdeltagarna får under veckan lära sig en del låtar tillsammans och får sedan en möjlighet att uppträda tillsammans på en av Korröfestivalens scener. Detta är något som arrangörerna ser som en viktig del i sitt koncept.

De senaste åren har det tillkommit fler scener då arrangörerna insett att det blivit för trångt framför vissa scener, men även för att kunna bredda utbudet och ge möjlighet att ha flera konserter igång samtidigt. I början av 2000-talet förändras publiken sedan tidigare år, något som syntes väldigt tydligt under 2003 års festival. Länne Persson berättar i sin intervju om

⁵¹ Affischer från Korröfestivalen 1986-2007

⁵² Se bilaga 1

reaktionerna efter en konsert med Ale Möller band då det uppstod irritation från publiken. Detta berodde på att konserten lockade många fler än arrangörerna anat vilket gjorde att utrymmet framför scenen blev väldigt trångt och det visade sig att många i publiken hade köpt festivalbiljett främst för denna konsert och blev därmed väldigt upprörda när de insåg att de inte var garanterade någon bra plats framför scenen. I Gustafssons minnesanteckningar om detta går det även att läsa: "Under lördagseftermiddagen uppstod publikkaos på logen under Ranarims och Ale Möller Bands konserter, vilket definitivt innebar att något måste göras åt scenproblematiken inför kommande år."⁵³ Med detta argument införskaffades en ny utomhusscen till året därefter som skulle komma att bli en scen för lite tyngre folkmusik som till exempel folkrock. En annan konsekvens av festivalens framgång var att det 2001 för första gången vandaliserades på festivalområdet. Detta åtgärdades året därpå genom att man hyrde in ordningsvakter.

Under 2006 fick Korröfestivalen för första gången tillskott på kansliet. Det började med att Smålands musikarkiv och Musik i Syd fick två praktikanter som under sin praktikperiod kom att jobba mycket med förberedelser inför Korröfestivalen. Efter det att praktiken var slut fanns det fortfarande ett behov av dessa två extra resurser i personalen, vilket resulterade i två projektjänster under sommaren 2006. Dessa två nya medarbetare kom bland annat att avlasta Gustafsson på områden som till exempel artistbokning och samordning av funktionärer. Denna hjälp kom att betyda mycket för Korröfestivalen och under våren 2007 anställde kansliet en projektassistent till kommande festival. En annan nyhet under 2007 var ännu en ny utomhusscen för att avlasta logen ytterligare.⁵⁴

⁵³ Gustafsson1992-2005

⁵⁴ Gustafsson 2007:2

5. Korröfestivalens utveckling genom åren

Detta kapitel innehåller redogörelser för och diskussioner angående omständigheter som har betytt mycket för Korröfestivalens utveckling. Jag kommer att diskutera både yttre faktorer som till exempel andra festivalers påverkan och hur trender kan ha påverkat arrangemanget. Dessutom kommer jag att ta upp inre faktorer som till exempel organisationsförändringar men även publik och ekonomisk framgång. Kapitlet börjar nedan med en redovisning av ett par årtal som har kommit att betyda mycket för arrangemanget.

5.1 Viktiga årtal

Korrö Bordunstämman låg i tiden när den startades både musikhistoriskt och festivalhistoriskt. Bordunrörelsen spred sig snabbt bland unga folkmusiker i Sverige. Det startades säckpipefestivaler och bordunstämmor som hade till syfte att fungera som spelmansstämmor med bordunmusiken i centrum och samla bordunentusiaster. 80-talet blev lite av festivalernas årtionde, dels startades det många nya evenemang inom diverse genrer och dels blev tidigare startade arrangemang etablerade på marknaden.

I början av 90-talet stod bordunrörelsen inför en stor fråga. Genren hade vid detta lag blivit etablerad i folkmusikvärlden vilket gjorde att musikerna började sträva efter nya sätt att utvecklas på. Bordunmusiken delades upp i två delgenrer där den ena sökte sig mot det äldre genuina och den ursprungliga musiken medan den andra delgenren strävade efter nya sätt att använda bordunmusiken på med bland annat nya instrumentella sättningar. Även Korrö Bordunstämman ställdes inför frågan om de skulle stanna kvar i den återskapande genren eller i den nyskapande. Efter många diskussioner inom Sågskära valde medlemmarna att satsa på en nyskapande stil. Detta val har förmodligen varit avgörande för hur dagens festival ser ut och valet innebar nya förändringar inom organisationen. En av dessa inträffade 1992 då Erik Hector som var initiativtagare till Korrö Bordunstämman, och som varit festivalgeneral sedan starten, avgick och slutade även i Sågskära. Magnus Gustafsson tog över Hectors roll som ansvarig och lyckades göra arrangemanget till en del av sina arbetsuppgifter på Smålands Musikarkiv vilket bidrog till att han kunde arbeta mer professionellt med stämman. Det var i samband med detta som festivalbegreppet började diskuteras och arrangemangets ungdomsprofil började skapas som en medveten del i syftet med festivalen. Utan att festivalledningen hade det i åtanke så förändrades evenemanget från att bara ha lockat specialister till att börja locka en mer konsumerande publik.

Från och med 1996 tilldelades Korröfestivalen EU-bidrag vilket gav en möjlighet att utveckla arrangemanget. Ledningen fick möjlighet att utöka festivalens marknadsföring och även prova på saker som tidigare inte fungerat på grund av budgeten. Under åren med EU-bidrag utökades festivalen med bland annat fler scener och en del större artister. Festivalen hade råd att lägga mer tid och pengar på att ordna med funktionärer och informationsmaterial för att underlätta för både besökare och personal. EU-bidragen gav Korröfestivalen väldiga framgångar och lyckades hjälpa festivalen med att bli etablerat på festivalmarknaden. Bidragen har haft stor betydelse för festivalens framtid och arrangemanget hade förmodligen inte varit lika omfattande utan dessa.

Under våren 2006 utökades personalstyrkan. Detta innebar att Gustafsson fick hjälp med bland annat funktionärsfrågor, till viss del artistbokning och en del andra för festivalen relevanta arbetsuppgifter. Detta följdes upp våren 2007 då ledningen bestämde sig för att anställa en extra person på projekt under våren och sommaren samma år. Korröfestivalen har hittills haft ett väldigt händelserikt liv. Det har funnits tidpunkter som inneburit stora förändringar och som har gjort festivalen till vad den är idag. En blandning av yttre påverkan i form av trender och musikhistoriska händelser tillsammans med en nyskapande drivkraft hos arrangörerna har bidragit till ett arrangemang i ständig utveckling. Jag tror att det kan vara detta som gör Korröfestivalen så intressant både ur forskningssynpunkt och för folkmusikentusiaster. Här finns mycket intressant folkmusikhistoria att ta del av samtidigt som arrangemanget är ett bra forum för den aktuella folkmusiken och dess pågående utveckling i form av bland annat nyskapande stilar.

5.2 Organisationsförändringar

Att organisera en festival kräver mycket arbete både före, under och efter. Hur detta arbete går till är väldigt olika beroende på festivalens storlek och hur organisationen ser ut. Edström, Beckérus och Larsson har i sin bok *Evenemangsföretagande* tagit fram ett par olika punkter som de anser är viktiga för att få en lyckad festival.

Den första punkten handlar om ledarens roll och hur viktig denna är för att intressera och engagera sponsorer och medarbetare.⁵⁵ Magnus Gustafsson har under sina år som festivalgeneral haft bra kontakter med de inblandade i festivalen. Hans brinnande intresse för Smålands folkmusikliv och för Korröfestivalen i sig har förmodligen varit till fördel i arbetet

med att hjälpa till att engagera andra medarbetare. Hierarkin mellan institution och övriga medarbetare som hos vissa arrangemang kan vara väldigt tydlig är inte alls lika påtaglig här. Kanske för att Gustafsson har representerat båda sidorna då han dels är medarbetare på Musik i Syd sedan början på 90-talet och dels har varit en del av Sågskära sedan festivalen startade. Han har varit bryggan mellan institutionen och de andra medarrangörerna och har lyckats med att föra ett bra ledarskap men samtidigt vara mån om de övriga medarbetarnas tankar och idéer.

Den andra punkten som Edström, Beckérus och Larsson har tagit fram handlar om hur en festival måste hitta balansen mellan nyskapande och tradition för att tillfredställa sin publik och dessutom för att kunna konkurrera med andra arrangemang.⁵⁶ Under åren som gått har Korröfestivalen utvecklats som arrangemang och samtidigt som man vunnit ny publik, som en del av förändringen, så har även den gamla publiken stannat kvar. En orsak till detta kan vara att arrangörerna varit väldigt angelägna om att behålla samma atmosfär som tidigare och försöka att måna om det som arrangemanget en gång stod för, nämligen bordunmusik. I samband med detta har man också varit väldigt mån om att hålla en ung profil. Detta har man lyckats med bland annat genom sina ungdomsläger, som lockat yngre folkmusiker till festivalen. På så sätt har bordunmusiken fått en möjlighet att leva vidare som en del av dagens folkmusik.

Den tredje och sista punkten behandlar ekonomi och hur viktigt det är för en organisation att hitta balansen mellan att ha en bra ekonomi och att samtidigt vara mån om att behålla festivalens ideal.⁵⁷ När Korrö Bordunstämma startades i mitten av 80-talet fanns det inte någon större ekonomi, men arrangörerna lyckades få festivalen att gå runt ändå. Detta beror framförallt på att det inte fanns någon större rullans på pengar och de som besökte arrangemanget hade inte några större förväntningar på arrangemanget. Dagens festival lägger en större press på arrangörerna. Då folk betalar för att få ta del av festivalen kräver de valuta för sina pengar och många av de artister som idag spelar är vana vid en viss standard när de är ute och gör konserter. Korröfestivalen har fått ett visst rykte vilket skapar vissa förväntningar hos både publik och artister. Detta kräver bättre organisation och en ordnad ekonomi. Organisationen kring Korröfestivalen har idag två till tre anställda varje år och förutom dessa

⁵⁵ Edström, Beckérus och Larsson 2003:149

⁵⁶ A.a.

⁵⁷ A.a.

får de hjälp av ett antal frivilliga. Huvudansvaret för festivalen har Gustafsson och det är han som ansvarar för att festivalen ska klara sig ekonomiskt. Men trots stor tillväxt, både ekonomisk och publik, så har arrangörgruppen lyckats följa med i utvecklingen och har lyckats behålla samma gemytliga festivalstämning som under de tidigare åren.

Utifrån Edström, Beckérus och Larssons punkter så går det via diskussionen ovan utläsa att Korröfestivalen har lyckats bra i sitt arbete runt organisationen och detta är förmodligen en av de saker som medverkat till arrangemangets framgång.

5.3 Ekonomi

En ordnad ekonomi är en av de viktigare förutsättningarna för att lyckas med en festival. Dagens Korröfestival har fasta bidrag från Musik i Syd vilket underlättar arbetet oerhört. Men från början såg situationen helt annorlunda ut än vad den gör idag. För det första var arrangemanget mycket mindre under 80-talet och tilltalade en mindre skara människor än vad den gör idag. Ekonomin bestod av sponsorpengar ifrån Frikyrkliga studieförbundet och Sågskäras bandkassa. Utgifterna bestod av reseersättning till de artister som deltog och till ingredienser för mat som arrangörerna tillagade själva på plats. När festivalen organiserades om i början av 90-talet, och fick en ny festivalgeneral, började även ekonomin förändras. Redan ett par år innan fick ekonomin ett litet uppsving genom bidrag från Musik i Kronoberg som senare kom att byta namn till Musik i Syd. Men den händelse som kom att betyda mest för arrangemanget och som förändrade Korröfestivalens framtid var när festivalen 1996 lyckades få EU-bidrag i fyra år. Dessa bidrag innebar att arrangörerna fick större frihet att utveckla festivalen och även att marknadsföra sig runt om i Sverige. Under dessa fem år expanderade festivalen då det fanns utrymme att ta in fler erkända artister och satsa på nya scener vilket även bidrog till en publikökning. En annan konsekvens av bidragen var att arrangörerna blev tvungna enligt bidragsreglerna att ta inträde vilket gav ännu mer intäkter.

När arrangörerna i början av 2000-talet skulle fortsätta driva festivalen utan bidragen var dragningskraften så pass stor att den lyckades gå runt med hjälp av biljettintäkterna tillsammans med bidragen från Musik i Syd.

5. 4 Publikförändringar

När Korrö bordunstämma startades i mitten av 80-talet var det ett litet arrangemang som riktade sig till väldigt få personer. Under denna tid bestod publiken främst av inbjudna vänner till arrangörerna och personer som var involverade i den svenska bordunrörelsen. Men i slutet av 80-talet började arrangörerna märka en viss nyfikenhet hos lokalbefolkningen. Samtidigt gick Eric Hector, den dåvarande festivalgeneralen, i tankarna om att öppna upp för mer offentliga konserter när ändå ett par av Sveriges främsta folkmusiker var på besök. I och med de offentliga konserterna fick Korrö bordunstämma en ny publiksammansättning som var en blandning av musiker från bordunrörelsen och nyfikna besökare som tillhörde lokalbefolkning. Denna sammansättning visade sig fungera bra och för varje år började nu arrangemanget dra till sig fler och fler människors.

När festivalen år 1992 organiserades om och fick en ny festivalgeneral började även evenemangets profil ändras. De offentliga konserterna började få större utrymme än själva instrumentbyggandet och den mera slutna delen av festivalen som en följd av bordunrörelsens vidareutveckling. Dock försökte arrangörerna ändå behålla sin unika prägel med bordunmusik som grund och faktum var att många av de musiker som tidigare besökt festivalen fortfarande engagerade sig och besökte festivalen trots förändringarna.

I mitten av 90-talet började festivalen växa allt mer och övergången till att främst vara ett publikt arrangemang var nu ett faktum. Under denna tid började arrangemanget sakteligen ändra sitt namn från Korrö bordunstämma till Korröfestivalen. EU-bidragen gav festivalledningen större utrymme för marknadsföring vilket gjorde det lättare att locka nya besökare. Och med en större och bredare publik kan man ana att det blev mer lockande för större artister att spela på festivalen. Men denna publika framgång gav även ett par negativa konsekvenser framförallt år 2003 då publiktrycket blev för hårt som en följd av för lite utrymme och för populärt band. En av mina informanter berättade hur ledningen upptäckte en helt ny form av publik på festivalen i samband med dessa händelser. Detta var en mer konsumerande publik som hade upptäckt festivalen. Denna publik hade köpt festivalbiljetter med tanken att de skulle se specifika konserter och förväntade sig till skillnad från tidigare års gäster att de var garanterade bra platser till konserterna. Denna händelse ledde till att en extra scen byggdes till året därpå med intentionen att kunna bjuda in fler etablerade artister.

Dagens festival växer fortfarande men än så länge har ledningen haft kontroll över den. Sommaren 2007 fick Korröfestivalen ytterligare en utomhusscen för att tillgodose publikens behov.

5.5 Övriga faktorer

Förutom ovannämnda faktorer finns det säkerligen många andra saker som kan ha gynnat Korröfestivalens framgång. Bland annat kan man fråga sig hur mediebevakningen påverkat publikintresset då de förmodligen nått ut till många människor som tidigare inte varit medvetna om att festivalen arrangerats. Dessutom har media en tendens att popularisera det som skrivs om, hörs i radio och som visas på tv. Detta i sin tur kan ge upphov till spekulationer om hur trenderna styr en festivals öde. I Korröfestivalens fall kan man ana att arrangörerna har haft en del hjälp av trender. När arrangemanget startade befann sig folkmusiken i en utvecklingsfas där folkrocken precis gjort sin entré i de svenska hemmen med bland annat Hedningarna och Garmarna. Under 90-talet och början av 2000-talet har folkmusiken än en gång fått ett uppsving främst kanske som en del av världsmusiken. Under 2000-talets första år har tv visat ett antal program med folkmusikprägel. Det har visats konserter från olika arrangemang och SVT:s program *Musikbussen* har gett en bra bild över festivalsverige ett par år i rad då de under somrarna rest runt och filmat och intervjuat festivalarrangörer och festivaldeltagare. Men oavsett vilka faktorer som har påverkat arrangemanget går det att konstatera att Korröfestivalen har lyckats och är idag framgångsrikare än någonsin.

6. Slutdiskussion

Meningen med detta arbete har varit att ge en inblick i hur folkmusikfestivalerna har växt fram under den senare delen av 1900-talet med Korröfestivalen som utgångspunkt. Utifrån detta har jag fört diskussioner kring vilka faktorer som kan verka gynnande för en festivals framgångar. Det har startats många festivaler under de senaste decennierna. För många av dem har detta inneburit att det blivit lättare att få publik men samtidigt har det uppstått hård konkurrens bland de olika arrangemangen. För en del har detta varit positivt då man utvecklats och vunnit fler besökare och för andra har det tvärt om gett upphov till minskat publikintresse och i värsta fall konkurser. Korröfestivalen är en av de festivalerna som klarat sig igenom den hårda konkurrensen under 90-talet och som lyckats bli starkare av dessa prövningar. I mitt arbete har jag tagit upp ett par olika faktorer som haft stor betydelse för just Korröfestivalen men ett par av dessa saker är även allmänna för andra festivaler. Några av de faktorer som jag tror spelat stor roll för just Korröfestivalen är arrangörernas brinnande intresse och medvetenhet om folkmusikens utveckling då de själva varit en del av den som musiker. Dessutom tror jag att Gustafssons position på Musik i Syd och Smålandsmusikarkiv har gett festivalen en bra utgångspunkt då han kunnat arbeta med arrangemanget som en del av sitt arbete. Bland annat fick ju arrangemanget EU-bidrag som en följd av att Gustafsson i sitt arbete deltog på Musik i Kronobergs möten med regionen. Man kan heller inte undgå att inse att Korröfestivalen har varit en del av festivaliseringen. Genom att byta namn från bordunstämma till festival i mitten av 90-talet visade man tydligt att man valt att följa med i utvecklingen.

Det skulle vara spännande med ytterligare forskning angående vilken relation vissa spelmanstämmer och andra geografiskt närliggande arrangemang har till Korröfestivalen och hur arrangemanget kan ha inspirerat andra nyare festivaler. Jag tänker då bland annat på Backafestivalen som startades för ett par år sedan och som har en liknande musikalisk profil som Korröfestivalen.⁵⁸ Det hade även varit intressant att undersöka om Korröfestivalen som forum på något sätt har bidragit till bordunmusikens påverkan på dagens folkmusik. Detta var trots allt ett Mekka för bordunintresserade under 80-talet. Det hade varit spännande att få höra hur dessa musiker ser på Korrö bordunstämma, men även på Korröfestivalens roll i relation till den utveckling som skett inom svensk folkmusik de senaste åren. Jag hoppas att svensk musikforskning kommer att lyfta fram dessa frågor och satsa mer på undersökningar kring

⁵⁸ Hemsida: *Backafestivalen* (2008-01-06)

musikfestivaler. Dessa forum utgör idag en viktig del av spridningen av musik och är dessutom viktiga mötesplatser för musikintresserade att träffas och skapa nya premisser för framtida folkmusik. För var hade svensk folkmusik befunnit sig idag utan festivalerna?

Litteratur- och källförteckning

KÄLLOR

Otryckta källor

Smålands musikarkiv (SMA), Gustafsson Magnus, *Korröhistorik 1992-2005*

Tryckta källor

Gustafsson Magnus, *Välkomsttext inför Korröfestivalens 20-års jubileum 2005*; 2005

Gustafsson Magnus m.fl., *Programblad till Korröfestivalen 2006*; 2006

Gustafsson Magnus m.fl., *Programblad till Korröfestivalen 2007*; 2007

Affischer från Korröfestivalen

Intervjuer

Magnus Gustafsson, Växjö 28/11 2006

Arkivarie och musikproducent på Musik i Syd

Marie Länne Persson, Växjö 28/6 2007

Musiker bland annat i folkmusikgruppen Sågskära

Internetkällor

Backafestivalen <<http://www.backafestivalen.se/>> besökt 2008-01-05

Eventkoordinator <http://www.techfuturum.se/Utbildning/KY_event.htm> besökt 2008-01-06

Falun Folkmusik Festival <http://www.falufolk.com/default_sve.htm> besökt 2008-01-06

Korröfestivalen <http://www.smalandsmusikarkiv.nu/korr__festival.html> besökt 2007-10-04

Kulturledarprogrammet <<http://druvek.vxu.se/utb/program.lasso?ID=PR1069>> besökt 2008-01-06

Music Management <<http://www.bbs.hik.se/utbildning/program/mm/index.asp>> besökt 2008-01-06

Nationalencyklopedins Internetupplaga <www.ne.se> besökt 2008-01-06

Sågskära <www.sagskara.se> besökt 2008-01-06

LITTERATUR

Bjällesjö, Jonas m.fl., *Kulturell Ekonomi: Skapandet av värden platser och identiteter i upplevelsesamhället*, Lund: Studentlitteratur, 2007

Edström, Anders, Beckérus, Åke, Larsson Bengt-Erik, *Evenemangsföretagande*, Lund: Studentlitteratur, 2003

Eriksson Karin, *Bland polskor, gånglåtar och valser: Hallands Spelmansförbund och den halländska folkmusiken*, Göteborg: Institutionen för musik- och filmvetenskap, Göteborgs universitet, 2004

Eriksson, Karin, *Festivaler i lokalsamhället: en studie av olika aspekter på svenska festivaler*, B-uppsats, Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen Göteborgs Universitet, 2005

Lantz, Annika, *Intervjumetodik*, Lund: Studentlitteratur, 2007

- Linge, Anna, *Smålands Musikarkiv: Att samla och förmedla*, Magisteruppsats, Borås: Institutionen för biblioteks- och informationskunskap, Högskolan i Borås, 2003
- Lundberg, Dan, Malm, Krister, Ronström, Owe, *Musik, Medier, Mångkultur: förändringar i svenska musiklandskap*, Hedemora: Gidlund, 2000
- Lundberg, Dan, Ternhag, Gunnar, *Folkmusik i Sverige*, Hedemora: Gidlund, 2005
- Ramsten, Märta, *Återklang*, Göteborg: Musikvetenskapliga institutionen, Univ. ; Stockholm: Svenskt visarkiv, 1992
- Skog Inge, Dahlstedt Sven, *Sohlmansmusiklexikon, band 1: Bordun*, Stockholm: Sohlmans Förlag AB, Andra upplagan 1975
- Ternhag Gunnar, *Sohlmans musiklexikon, band 4: Musikfester*, Stockholm: Sohlmans Förlag AB, Andra upplagan 1977
- Ternhag, Gunnar, Bohlin, Magnus, *Festivalpublik och samhällsekonom: en studie av Falun Folk music Festival*, Falun: Dalarnas forskningsråd, 1990

Bilaga

Intervjumall för Korröfestivalens arrangörer

Namn?

Var bor du?

Vad har du för yrke idag?

Vad är din koppling till Korröfestivalen?

Ni startade något som ni kallar en bordunstämma under 1985:

1. Vad är en bordunstämma?
2. Varför startade ni stämman?
3. Fanns det någon speciell anledning till att stämman startades när den gjorde?
4. När bestämde ni er för att stämman skulle övergå till festival och varför?
5. När tillkom andra samarbetspartners/medarrangörer? (ex. Musik i Syd, Valshuset etc.)
6. När startades ungdomslägret?
7. Varför startade ni ungdomslägret?
8. Vad har ungdomsläger haft för påverkan på den ungdomsprofil som ni i festivalledningen strävat efter?
9. Har det funnits några förebilder som ni tagit efter? (Andra festivaler/stämmor)
10. Finns det någon annan festival som ni ”konkurrerade” med under de första åren?
11. Finns det någon festival idag som ni ”konkurrerar” med?
12. Hur skulle du beskriva Korröfestivalen jämfört med andra folkmusikfestivaler som finns runt om i landet?
13. Hur organiserades festivalen när ni startade? (finansiering, arbetsdelning etc.)
14. Hur organiseras den idag?(finansiering, arbetsdelning etc.)
15. Vad betydde det för festivalen att Magnus fick möjlighet att planera inför arrangemanget i sitt arbete?
16. Hur går ni tillväga för att få besökare till festivalen?
17. Var det svårt att slå sig fram för att få festivalen ”känd” bland folkmusikintresserade? Vad betydde radions intresse för framväxten av festivalen?
18. Vad tror du är anledningen till att er publik är så trogen?

19. Fanns det några konsekvenser i ekonomin efter sista året med EU-bidrag?
20. Hur har Korröfestivalen utvecklats under åren? Vad har förändrats? (musik, publik, utformning etc.)
21. Vem spelar på festivalen idag?
22. Hur går ni tillväga när ni väljer ut olika grupper/ musiker?
23. Vem väljer ni bort? Varför?
24. Vilken publik vill ni ha? Varför?
25. Hur har detta förändrats med tiden?
26. Hur ser du på Korröfestivalens roll
 - a) i musikklivet i regionen
 - b) svensk folkmusikkliv
27. Finns det någon relation mellan val av musiker och önskad publik?)
28. Har er syn på detta ändrats med tiden? På vilket sätt?